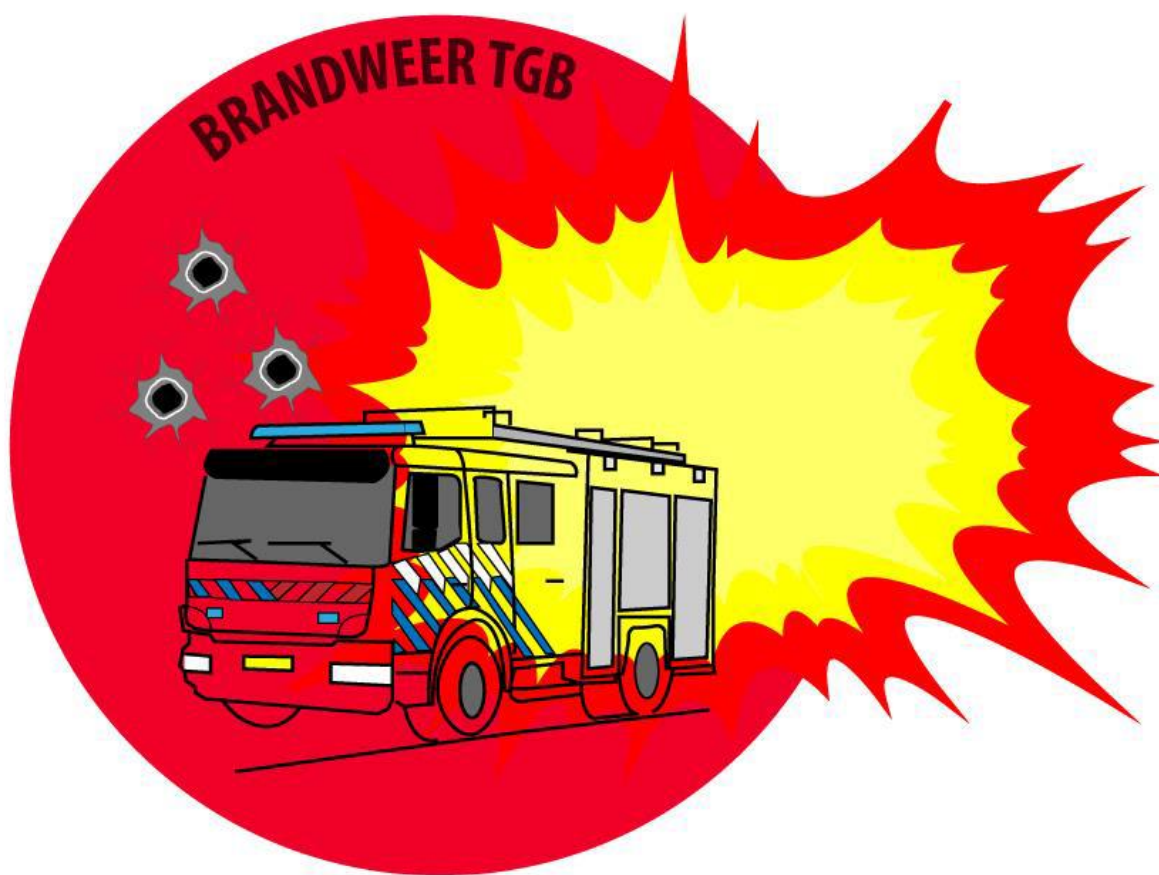

Brancheopvatting Brandweer

GROF EN EXTREEM GEWELD

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	1
1 Risicobeheersing	2
2 Operationele voorbereiding (voor het extreem geweld)	3
3 Incidentbestrijding (tijdens en na het extreem geweld)	4
4 Niveaus van voorbereiding	5
5 Psychosociale hulpverlening (nazorg)	6
6 Borging	7

INLEIDING

Grof en extreem geweld, waaronder terrorisme (hierna: extreem geweld), kent vele verschijningsvormen. Bij de bestrijding van de gevolgen van extreem geweld vormen zij, voor een deel, nieuwe risico's voor de brandweer en andere hulpdiensten. In het reguliere optreden van de brandweer proberen we zo veilig als mogelijk op te treden binnen acceptabele kaders (risico's). Bij extreem geweld zijn risico's niet uit te sluiten en moeten de brandweermensen hierin situationele afwegingen maken.

In deze brancheopvatting van Brandweer Nederland over extreem geweld (hierna: brancheopvatting) onderscheiden we vijf verschijningsvormen van extreem geweld en handelen we op basis van deze vormen, waarbij delen of samenvoeging van onderstaande verschijningsvormen ook mogelijk zijn:

1. Vuur- of steekwapens, handgranaten;
2. Objecten (voertuigen, vaartuigen, vliegtuigen, drones);
3. Explosieven (bomaanslag);
4. Chemische, biologische, radioactieve en/of nucleaire middelen (CBRN);
5. Gijzeling of geplande aanhouding.

Daarnaast kunnen zich meerdere vormen van (dreigend) extreem geweld voordoen tijdens het regulier optreden van de brandweer. Denk hierbij aan: brandstichting als wapen, assistentie van de politie bij aanhouding verward persoon, standby-regeling voor de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EOD) bij een verdacht pakket, geslaagde/mislukte plofkraak of anderszins incidenten met criminele grondslag waarbij de brandweer gepland of per ongeluk betrokken raakt. Extreem geweld kan ook voorkomen bij maatschappelijke onrust of rellen, anders gezegd het optreden in grote mensenmassa's.

Bij de bestrijding van de gevolgen van extreem geweld zullen politie, ambulance, brandweer en andere hulpverleningspartners multidisciplinair samenwerken om slachtoffers te redden en de gevolgen van het extreem geweld zoveel als mogelijk te beperken.

In principe zal een melding van extreem geweld binnenkomen bij de meldkamer. Er zal daarbij altijd sprake zijn van onduidelijkheid; niet gelijk zijn alle details bekend. De brandweer zal ter plaatse gaan en samen met politie, ambulance en mogelijk burgerhulpverleners gaan handelen. Niets doen is geen optie. Ook is het mogelijk dat het extreem geweld zich pas voordoet nadat de brandweer ter plaatse is. Het voorbereiden op én de daadwerkelijke bestrijding van de gevolgen van extreem geweld zal daarom nadrukkelijker onderdeel uit gaan maken van het takenpakket van de brandweer. Deze brancheopvatting biedt daarbij een eerste basis.

Deze brancheopvatting wordt gebruikt voor de verdere afstemming met partners en voor de uitrol van de bestrijding van de gevolgen van extreem geweld binnen Brandweer Nederland. Het is een dynamisch document; op basis van ervaringen en nieuwe inzichten kan dit document worden bijgesteld.

Deze brancheopvatting is opgebouwd aan de hand van zes thema's:

- Risicobeheersing;
- Operationele voorbereiding (vóór het extreem geweld);
- Incidentbestrijding (tijdens en na het extreem geweld);
- Niveaus van voorbereiding;
- Psychosociale hulpverlening (nazorg) en
- Borging.

Als basis voor deze brancheopvatting geldt het kennisdocument basisopleiding terrorismegevolgbestrijding (TGB)¹. Dit kennisdocument is een intern document van Brandweer Nederland dat gebruikt is om de basisopleiding TGB vorm te geven. Omdat er binnen de brandweer (nog) beperkte kennis is over extreem geweld is dit kennisdocument verspreid binnen de regio's.

Deze brancheopvatting kent samenhang met de volgende documenten waarin Nationale Politie, Brandweer Nederland, Ambulancezorg Nederland en GGD GHOR Nederland multidisciplinaire afspraken bij extreem geweld voor *first responders* hebben opgesteld:

- Advies medische hulpmiddelen bij extreem geweld d.d. 17 maart 2017;
- Multidisciplinaire afspraken bij extreem geweld voor first responders d.d. 11 april 2017 en
- Multidisciplinaire afspraken bij extreem geweld, toelichting en verantwoording d.d. 11 april 2017.

¹ Kennisdocument basisopleiding terrorismegevolgbestrijding, versie 2.8, d.d. 11 april 2017

1 RISICOBEBEERSING

De regio heeft een goed beeld van de risico's in haar verzorgingsgebied, onder andere op basis van risicoprofiel en -analyse. Daar waar mogelijk, en in samenspraak met andere hulpdiensten en gemeenten, worden risicobeperkende maatregelen genomen gericht op het voorkomen van extreem geweld en het zoveel mogelijk beperken van de gevolgen van extreem geweld.

Brandweermensen komen ook achter de voordeur bij mensen thuis, bijvoorbeeld in het kader van Brandveilig Leven of bij repressief optreden. Zij zijn de ogen en oren voor wat betreft het signaleren van kwetsbaarheid en radicalisering. Wanneer zij een verdachte situatie aantreffen informeren zij via hun leidinggevende de daartoe aangewezen partijen. Dit geldt niet alleen bij situaties 'achter de voordeur', maar ook bij een verdachte situatie in het openbare leven.

2 OPERATIONELE VOORBEREIDING

(VÓÓR HET EXTREEM GEWELD)

We doen waar we goed in zijn; de brandweer heeft geografisch gezien een fijnmazige spreiding kazernes/posten en kan daardoor snel en met veel deskundige slagkracht ter plaatse zijn.

Bij de voorbereidingen op extreem geweld hanteert brandweer Nederland de volgende uitgangspunten:

- Iedere brandweerman of -vrouw is goed opgeleid. Er zijn vier niveaus van voorbereiding te onderscheiden, waarbij de regio's op basis van risicoprofiel en ambitie zelf bepalen op welk niveau hun regio of afzonderlijke kazernes/posten voorbereid dient te zijn;
- De voorbereiding op de bestrijding van de gevolgen bij extreem geweld zijn specifiek gericht op het 'gouden uur'; de eerste 60 minuten na de melding van extreem geweld. Na het gouden uur kan, via glijdende schaal en naar behoefte, worden aangesloten bij voorzieningen of specialismen zoals bijvoorbeeld grootschalig en specialistisch optreden (GBO SO) waaronder Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS) en Specialisme Technische Hulpverlening (STH) en Urban Search and Rescue Team (USAR.NL);
- De regio heeft de keuze het landelijk protocol levensreddend handelen door de brandweer (LPLHB 3.0) aan te vullen met handelingen en vaardigheden om op te treden bij extreem geweld (bijvoorbeeld: de module 'stop de bloeding');
- Via moderne media (film, ELO, app) voorziet de Brandweeracademie (IFV) op een aansprekende manier in lesstof, scholing en kennisoverdracht.
- We werken op basis van een *commanders intent*, bedoeld om houvast te bieden voor situationeel handelen onder moeilijke omstandigheden. Op basis daarvan kan iedere eenheid naar eigen inschatting haar inzet doen. Deze commanders intent is als volgt samen te vatten²:

1. Do most for the most
Richt je op het redden van zoveel mogelijk slachtoffers, de groep gaat boven het individu.
2. Scoop and Run
Verplaats slachtoffers snel naar veilig gebied.
3. Acceptable Risk & damage control hulpverleners
Risico's zijn niet uit te sluiten, maak hier situationeel een afweging in.
4. Never walk alone
Schaal op naar grootschalig (multidisciplinair) optreden.
5. Standard operational procedures
Houd zo lang mogelijk vast aan standaard procedure.

² Het verdient aanbeveling de commanders intent bestuurlijk vast te laten stellen.

3 INCIDENTBESTRIJDING

(TIJDENS EN NA HET EXTREEM GEWELD)

Bij de bestrijding van de gevolgen van extreem geweld treden we, zo veilig als mogelijk, op, ook al is maximale zekerheid over een veilige situatie of werkplek niet te bieden (safe enough).

- De brandweer treedt op na extreem geweld; niets doen is geen optie. De brandweer maakt te allen tijde een afweging tussen het te nemen risico en te behalen resultaat door het uitvoeren van een Taak Risico Analyse (TRA);
- We stemmen nadrukkelijk multidisciplinair af met onze partners. First responders doen dat in een 'motorkapoverleg', hoger leidinggevenden in een Commando Plaats Incident (CoPI);
- Optreden bij extreem geweld is spannend en complex. Elke brandweerman en -vrouw heeft dezelfde basisopleiding. De kans op extreem geweld is aanwezig maar de frequentie zal laag zijn waardoor niemand ervaring op zal doen;
- Werkwijzen van de brandweer zijn zo uniform en overzichtelijk als mogelijk;
- Naast de *commanders intent* geldt een aantal uitgangspunten:
 - de inzet is gericht op het redden van mensen en het stabiliseren van de situatie;
 - er wordt niet uitgegaan van een *second device* (een tweede explosief, bijvoorbeeld gericht tegen hulpverleners); wees wel alert op een *second blast* (een achtergebleven niet ontploft explosief of domino-effecten van de eerste explosie);
 - er wordt niet uitgegaan van chemische, biologische, radioactieve en/of nucleaire middelen (CBRN), tenzij er aanwijzingen zijn dat deze wel aanwezig zijn (slachtoffergedrag, type verwondingen en 123-regel).³

³ 123-regel: 1 gewonde = toeval; 2 gewonden = verhoogde alertheid; 3 gewonden = procedure IBGS

4 NIVEAUS VAN VOORBEREIDING

Extreem geweld kan overal plaatsvinden. De kans op dit type geweld is groter in de grote steden of bij risicovolle/kwetsbare objecten en evenementen (risicoprofiel). De regio's bepalen op basis van hun risicoprofiel en ambitie zelf op welk niveau hun regio of afzonderlijke kazernes/posten voorbereid moeten zijn.

De brandweer kent de volgende niveaus van voorbereiding:

- Basis(brandweer)zorg (geldend voor geheel brandweer NL);
- Basis+;
- Basis++ (kazerne in omgeving met verhoogd risico) en
- Specialisatie (in onderzoek).

Basis(brandweer)zorg

Bij het niveau basis(brandweer)zorg wordt geen voorbereiding op de bestrijding van extreem geweld getroffen. De kans dat extreem geweld zich voordoet is zodanig klein dat aanvullende scholing en middelen niet nodig zijn. De brandweer vertrouwt op zelfredzaamheid en veerkracht van haar mensen en organisatie.

Basis+

Bij Basis+ heeft iedere brandweerman of -vrouw minimaal via de ELO de basistraining 'awareness' gevolgd. Brandweermensen zijn aanvullend medisch geschoold, bijvoorbeeld met de training 'stop de bloeding'. Op het basisbrandweervoertuig liggen 'traumapakketten' met medische hulpmiddelen aanvullend op de EHBO-set. De brandweer kan bij extreem geweld optreden in de cold- en warmzone⁴.

Basis++

Als een regio lokale risicovolle objecten of evenementen heeft, is het niveau Basis++ aan te bevelen. Bij Basis++ zijn kazernes/posten, of een cluster van kazernes/posten, aanvullend op Basis+ voorbereid waarbij het basisbrandweervoertuig de beschikking heeft over aanvullende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) waaronder een scherf- en steekwerend vest en HV-helm. Er kan bij extreem geweld worden opgetreden in de cold- en warmzone.

Specialisatie (in onderzoek)

Regio's met een verhoogd risico op extreem geweld, zoals bijvoorbeeld in de grote steden of op Schiphol, kunnen specialistische teams oprichten, waarin met een hogere mate van persoonlijke bescherming, dicht bij de hot zone of zelfs in de hot zone kan worden opgetreden⁵.

Er vindt nog nader onderzoek plaats naar de nut- en noodzaak van deze teams en of deze teams een mono- of multidisciplinaire samenstelling kennen, bijvoorbeeld samengesteld uit brandweer en ambulance. Ook de mate van aanvullende bescherming, in relatie tot de gewenste flexibiliteit bij optreden, en het psychologisch effect van deze extra bescherming (overmoed) wordt nog onderzocht.

⁴ Zie voor de omschrijving van de zones ook het kennisdocument basisopleiding terrorismegevolgbestrijding, versie 2.8, d.d. 11 april 2017 vooruitleg over de hot-, warm- en coldzone

⁵ Bij het benoemen van een brandweerman of -vrouw als lid van een specialistisch team moet in overweging worden genomen of de oorspronkelijke aanstellingstesten en -eisen nog aansluiten op de nieuwe rol die moet worden uitgevoerd

5 PSYCHOSOCIALE HULPVERLENING

(NAZORG)

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid NCTV geeft vorm aan het proces 'slachtofferzorg na een terroristische aanslag'. In de (concept) procesbeschrijving wordt onderscheid gemaakt tussen:

- slachtoffers met de Nederlandse nationaliteit;
- slachtoffers met de nationaliteit van één van de EU-lidstaten en
- slachtoffers met een nationaliteit van een ander land.

Onder hulpverleners kunnen ook slachtoffers vallen. Psychosociale hulpverlening (nazorg) vormt daarbij een bijzondere vorm van slachtofferzorg. Niet alleen dient speciale aandacht uit te gaan naar het ingezette personeel maar ook naar verwanten (partners, kinderen, familie) en collega's van ingezet personeel. Daarbij zijn de 'Handreiking opvang en nazorg brandweer' en het Landelijk Steunpunt Brandweer⁶ goede instrumenten.

Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever om voor iedere brandweerman of -vrouw aanvullende (specialistische) nazorg beschikbaar te stellen.

⁶ www.brandweernederland.nl

6 BORGING

De meest actuele kennis rondom extreem geweld wordt via moderne media, bijvoorbeeld de ELO, gedeeld. De Brandweeracademie (IFV) heeft hierin een prominente rol evenals de structuur van Brandweer Nederland met haar Raad van Brandweercommandanten, programmaraden, netwerken en districten.

COLOFON

Opdrachtgever

Programmaraad Incidentbestrijding brandweer Nederland

Opdrachtnemer

Voorzitter projectgroep terrorismegevolgbestrijding (TGB) brandweer

Uitvoering

Projectgroep terrorismegevolgbestrijding (TGB) brandweer

Arnhem, 10 oktober 2018. Versie 1.0 vastgesteld op 21 september 2018 door Raad Brandweercommandanten

Kemperbergerweg 783
6861 RW Arnhem

Postbus 7010
6801 HA Arnhem

T 026 3552455
I www.brandweernederland.nl
E info@brandweernederland.nl